

Gulzig bestuur

Daags na de huldiging van het Nederlands elftal op het Museumplein rijden we naar Zuid-Frankrijk voor een, in onze ogen, welverdiende vakantie. Terwijl mijn vrouw rijdt, sluit ik even mijn ogen en dwalen mijn gedachten af naar wat fraai zichtbaar werd gemaakt door alle oranje-gekte van de afgelopen dagen.

De oranjefestiviteiten die tijdens deze zomer plaatsvonden, lieten twee dingen zien. In de eerste plaats dat (private partijen in) de maatschappij buitengewoon goed in staat was om zelf evenementen te organiseren. In de tweede plaats de nijging van het openbaar bestuur om toch de verantwoordelijkheid voor de organisatie van (grotere) evenementen tot de hare te maken. Twee mooie voorbeelden hiervan waren de uitzending van de finale van het Wereldkampioenschap voetbal op zondagavond op grote schermen op het Museumplein in Amsterdam versus de huldiging van het Nederlands elftal in dezelfde stad twee dagen later.

Op zondagavond organiseerde radio 538 een geweldig volksfeest voor 180.000 mensen met slechts een marginale (toetsende) rol van de overheid. Het GVB en de NS pasten spontaan hun dienstverlening aan op basis van hun ervaring met onder andere Koninginnedag om de massa van droeve fans weer naar huis te vervoeren. Dat dit alleen met enige vertraging kon gebeuren, begreep iedereen.

Hoe anders wat de situatie bij de huldiging twee dagen later. Nu was het de overheid die de organisatie van het evenement naar zich toe trok. Een gevolg daarvan was dat de overheid een miljoen moest betalen voor aanpassing van de dienstregeling van het GVB en de NS. Diezelfde overheid die altijd zo kritisch naar het functioneren van de NS kijkt, bevorderde nu dat door het hele land minder materieel werd ingezet om het transport van supporters van en naar Amsterdam zo gladjes mogelijk te laten verlopen. Reguliere forensen, zoals ikzelf, mochten daarom 's morgens als haringen in een ton in de trein staan.

Wat maakt nu dat middenin de draconische bezuinigingen die de overheid momenteel treft als gevolg van de financiële crisis zo zonder enige publieke reflectie de verantwoordelijkheid en daarmee de miljoenenkosten worden genomen voor die viering van een tweede plaats? Was hier soms sprake van wat hoogleraar Willem Trommel 'gulzig bestuur' noemt, dat wil zeggen de neiging van de overheid om juist in de moderne netwerksamenleving waar zij steeds minder te zeggen heeft, haar verschrompelde spierballen te laten zien? Is het de Disney-sering van de maatschappij waar de overheid graag ook zichzelf eens als de altijd lachende Mickey Mouse wil laten zien?

Nu ja, het was natuurlijk een groot feest die huldiging, dus waarom zeuren? Misschien wel omdat het ook anders had kunnen aflopen. Wat als de miniorkaan die eerder het festivalterrein van

de privaat georganiseerde Zwarte Cross in de Achterhoek platgooide een overheidsfeest had getroffen? Dan hadden 'we' vast niet net zo laconiek gereageerd als de private organisator die simpelweg zijn mouwen opstroopte om de puinhoop op te ruimen voor het feest echt begon. Bij overheids-evenementen wekt de gedegen multidisciplinaire voorbereiding de illusie op dat het niet kan misgaan. Wanneer het misgaat kijken 'we' boos naar de overheid en verwijten 'we' haar de rampspoed. En het zal soms misgaan, want alle voorbereiding kan het optreden van sommige echte rampen (de orkaan met een kleine kans maar groot effect) niet

verhindern. Een mooie anekdote in dit verband was het kampioensfeest van FC Twente waar bleek dat alle gedetailleerde voorbereiding weinig waard was op het moment dat de werkelijkheid afweek van de plannen: in de voorbereidende fase was door de overheid expliciet besloten dat er geen feest op de snelweg mocht worden gevierd maar alleen bij het stadion. Natuurlijk werd in de praktijk bij elk viaduct waar de kampioensbus onderdoor moest een groot feest gevierd. Het was de operationele kwaliteit van de direct betrokkenen die hen deed besluiten deze maatschappelijke werkelijkheid te aanvaarden en de plannen te verlaten. Natuurlijk betekende dit enige overlast op de snelweg, maar ja vast niet meer dan ik mocht ervaren als gevolg van de huldiging van het Nederlands elftal.

Wat mij betreft is de zomerse les dat de overheid, zoals op veel terreinen, beter feesten 'van zich af kan organiseren' dan naar zich toe kan trekken. Geef het vertrouwen voor de organisatie van feestjes maar aan diezelfde maatschappij die de overheid het democratisch vertrouwen heeft gegeven om voor een aantal kerntaken te zorgen. 🔥

Auteur >> Ira Helsloot

Dit is een eerste column in een nieuwe reeks van maandelijkse columns afwisselend verzorgd vanuit Crisislab door Astrid Scholten en Ira Helsloot. Zij zullen op hopelijk prikkelende wijze de praktijk van veiligheidsbeleid aansnijden op een manier die u, naast de besommeringen van alledag, glimlachend tot nadenken aanzet.

Crisislab is de onderzoeksgroep die uitvoering geeft aan het onderzoeksprogramma van de leerstoel Crisisbeheersing en Fysieke Veiligheid (zie ook www.crisislab.nl).